

Ortsanalys för **Ulvåker**

Hela Skövde ska utvecklas hållbart

SKÖVDE

Innehåll

Formgivning: Skövde kommun
Foto: Skövde kommun, Jesper Anhede,
Tomas Harrysson
Illustrationer: Christina Jonsson

1	Förord	3
2	Bakgrund och metod	4
	Arbetsprocess	5
3	Dagens Ulvåker	6
	Fakta om orten	7
	Geografi	8
	Befolkning och arbetspendling	9
	Kommunikationer och infrastruktur	10
	Historia	11
	Landskap och natur	12
	Fysiska strukturer	13
	Funktioner och folkliv	14
	Skövde kommuns översiktsplan	15
4	Analys	16
	Identitet, anda och mentalitet	17
	Styrkor och förbättringsområden	17
5	Ett bättre Ulvåker	18
	10 punkter för ett bättre Ulvåker	18
	Aktiviteter	19
	Stärka kollektivtrafiken	19
	Aktiviteter för unga	20
	Trafiksäkerhet	20
	Fortsatta processer	21
	Illustration	22

1 Förord

Hela Skövde ska utvecklas hållbart – stad som tätort som landsbygd. Tätorterna i Skövde kommun utgör en väsentlig del av kommunens karaktär. Här finns unika värden som ska bevaras, samtidigt som det finns områden som har stor potential när det kommer till utveckling och tillväxt som kan bidra till hela kommunens utveckling.

2 Bakgrund och metod

För att skapa bästa möjliga förutsättning för att Skövdes tätorter i ytterområdena ska utvecklas arbetar vi med medborgardialoger i tidigt skede. Syftet med dialogerna är att tillsammans med de som bor, vistas eller verkar i respektive tätort skapa förutsättningar för att stärka hela Skövdes attraktionskraft.

Dialogerna väntas mynna ut i ökad kunskap, både av nuläge och önskat läge, om hur det är att leva i tätorterna och en gemensam bild om vilka behov som lyfts av invånarna för fortsatt utveckling. Resultatet från dialogerna utgör en grund för fortsatt arbete tillsammans.

Vi ämnar även skapa en plattform för återkommande dialog med referenspersoner från tätorterna och följa upp arbetet som sker. Slutmålet är ökad livskvalitet i hela kommunen samt stärkt attraktionskraft utanför Skövde tätort.

Arbetsprocess

Gemensamt för Skövdes tätorter i ytterområdena, med tillhörande landsbygd, är ett stort medborgarengagemang, föreningsorganiserandet och viljan att utvecklas. Tack vare detta engagemang och en bred politisk enighet arbetar Skövde kommun sedan 2018 med tätortsutveckling i ytterområdena.

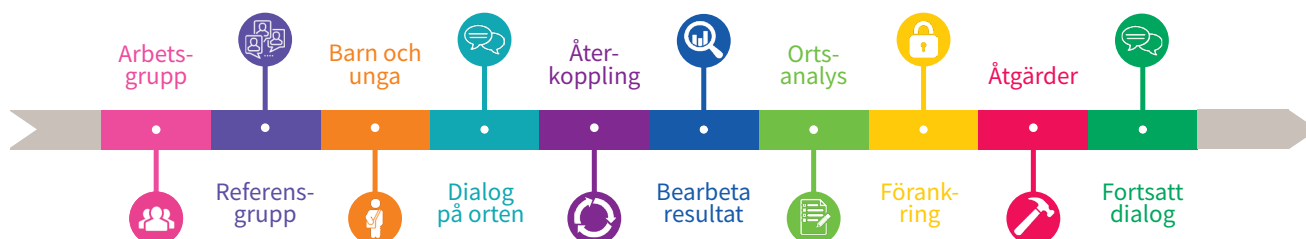
I januari 2019 hölls ett uppstartsmöte, där nära på samtliga tätorter i Skövde kommun var representerade. Inför detta möte hade arbetsgruppen tagit fram en processpil för arbetets fortsatta gång (se nedan).

Framtagandet av ortsanalyserna är gjord i en process, där tjänstepersoner och representanter från

orterna deltagit. Det material som samlats in under dialoger med medborgare på orten ligger som grund för analysen och den gemensamma bilden för orten.

Efter dialogerna har materialet bearbetats, både tillsammans med en intern arbetsgrupp samt med ortens referensgrupp, för att få fram den samlade bilden. Punkterna redovisas i denna ortsanalys.

Arbetet ämnar mynna ut i en plattform för fortsatt dialog med lokala referenspersoner på respektive ort. Detta för att säkerställa att processen fortlöper samt att det finns naturliga vägar där orternas utveckling diskuteras.

3 Dagens Ulvåker

I detta avsnitt följer en kort beskrivning av hur Ulvåker ser ut idag, samt en historisk tillbakablick av samhället. Dessa sidor ger oss utgångspunkter och kunskap kring nuläget, vilket blir värdefullt när vi ska titta framåt på ortens utvecklingpunkter.

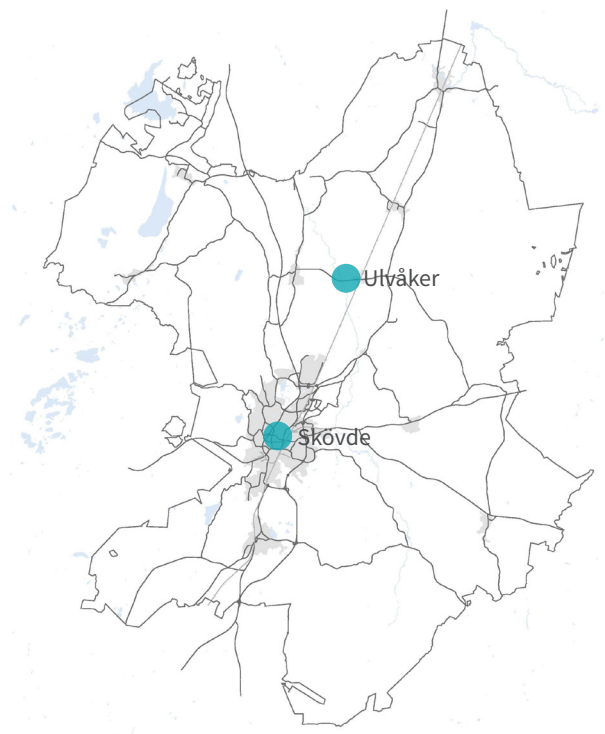
Fakta om orten

253

invånare i Ulvåker tätort 2023

1110

invånare i Frösve församling

Ulvåkers placering i Skövde kommun

Viktiga servicefunktioner i Ulvåker

1. Busshållplats
2. Altuna bygdegård
3. Lekplatser
4. Företagslokal
5. Fotbollsplan
6. Åbro vallen
7. Inomhushall för fotboll

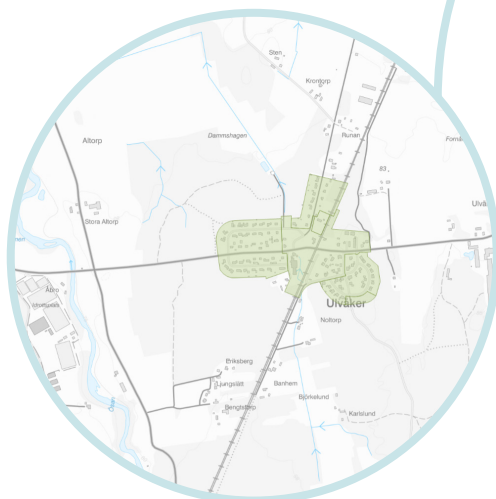

Geografi

Ulvåker ligger ca 10 km norr om Skövde utmed västra stambanan och ca 15 km bilvägen via väg 200.

Ulvåker ligger omgärdad av skogsmark. Området är relativt platt och har Ösan en knapp kilometer åt väster. Marken lutar sakta mot norr.

Runt Ulvåker finns mycket jordbruksmarker med flera stora jordbruksföretag.

Befolkning och arbetspendling

Ulvåker definieras som tätort av Statistiska centralbyrån. 2022 har samhället (i sin utbredning som tätort) ca 266 invånare enligt SCB. Ulvåker är redovisat som ett nyckelkodsområde i kommunens kartverk. Vilket inte är exakt samma som SCB tolkning (som omfattar även Krontorp och Svensberg i norr och Banhem i söder).

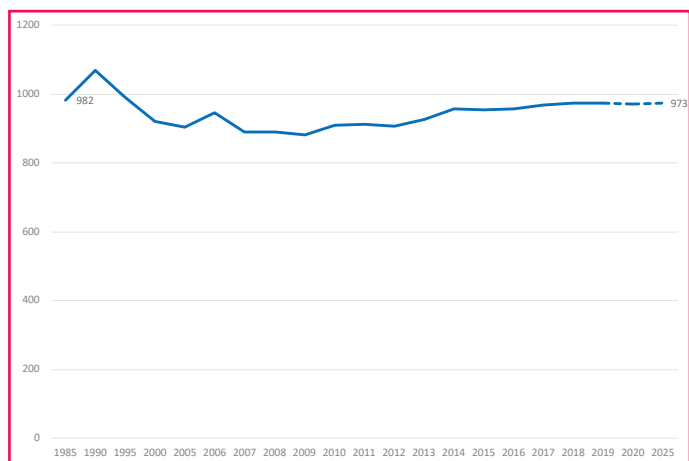
Bostadsbebyggelsen består av nästan 90 småhus med inslag av några radhus och några lägenheter.

Ulvåker gränsar till Frösve församling i väster och till Locketorps församling i öster samt i norr till Horns församling.

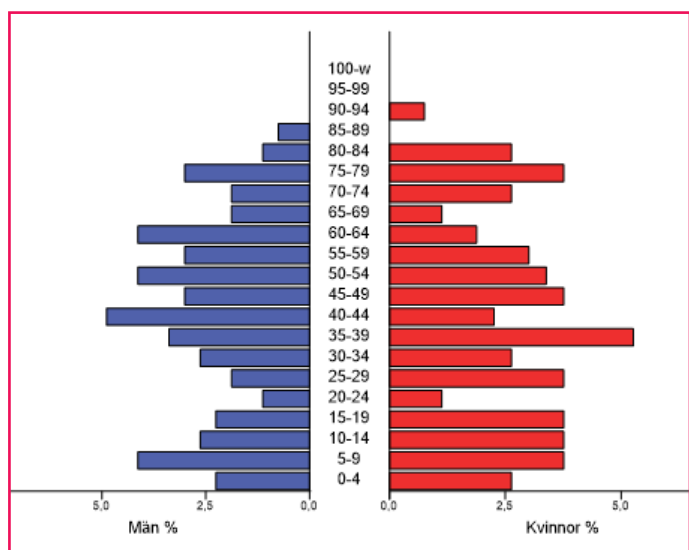
I mindre tätorter med stor utpendling så är det normalt med en stor andel unga personer. Även andelen äldre/pensionärer är fler i de mindre tätorterna än i Skövde tätort. Vilket innebär att andelen personer i yrkesför ålder är något lägre jämfört med Skövde tätort.

De stora arbetsgivarna/arbetsplatserna är Volvo, Aurobay, Försvarsmakten, Skaraborgs sjukhus och Skövde centrum. Arbetsmarknaden för Ulvåkersborna finns även i större orter såsom Götene, Tibro, Falköping, Skara och Hjo. Vilket bidrar till en utpendling från orten.

Förskola och skola finns i Väring (6 km) och Stöpen (4 km).

Befolkningsutvecklingen år 1985-2025 (prognos), Ulvåker tätort

Män %

Kvinnor %

Befolkningsfördelning år 2022, Ulvåker tätort

Kommunikationer och infrastruktur

Länsväg 2936 passerar genom samhället i öst-västlig riktning och det går drygt 1000 fordon på vägen varje dag. Vägen har enligt Trafikverket trafikklass 3 vilket innebär en hög prioritet på bland annat snöröjning. Västtrafik kör linje 610 mellan Skövde och Tidån via Stöpen som stannar i Ulvåker och vid Åbrovallen.

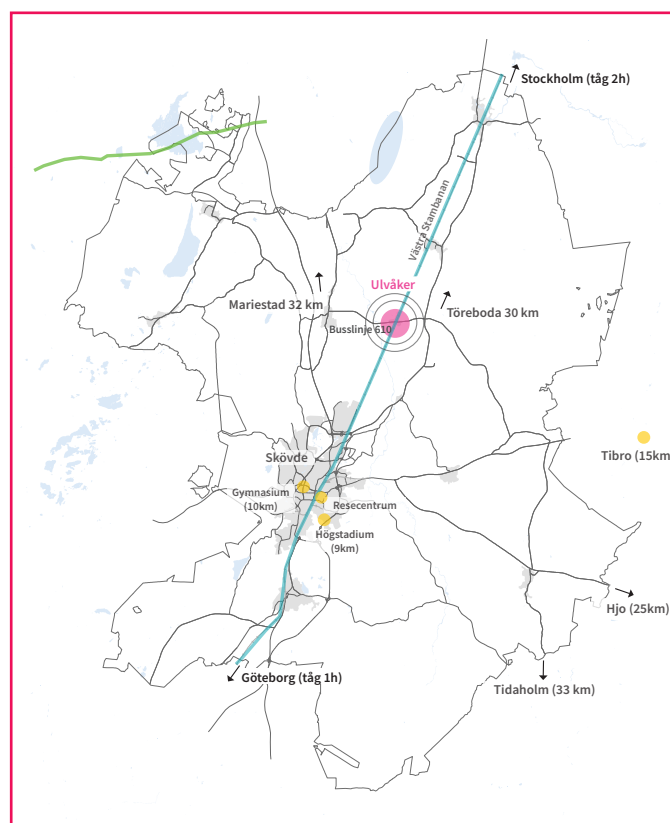
Norrut så kopplar Mårumsvägen ihop Ulvåker med byarna Olofstorp och Mårum och söderut kan man nå Fjället via vägen över Sikatomten.

Väg 200 mellan Skövde och Otterbäcken via Töreboda går ca 1,5 km öster om samhället. Här finns busslinje 505 med drygt 10 resor i bägge riktningarna på vardagarna.

Området väster om Ulvåker når man via väg 2936 och den nord-sydliga väg 2935.

Trafikverket har under 2024 färdigställt cykelvägen mellan Stöpen och Ulvåker.

Ulvåkerbygdens fiber förser samhället Ulvåker och omringliggande landsbygd med robust fibernät. Detta ger bl a möjligt att arbeta hemifrån, utföra skoluppgifter och driva företag.

Historia

Samhället Ulvåker har sitt ursprung i och med uppförandet av västra stambanan. Järnvägen drogs fram 1859 och man inrättade en hållplats 1909. Hållplatsen knöts till omlandet med Stora vägen som byggdes från Törebodavägen i öster över Ösan och fram till Sörbylund.

Platsen som blev Ulvåker var skogsbygd med stora gårdar både i norr, öster och i väster. När järnvägen kom så var laga skifte genomfört och med det så splittrades byar som Kliene by. Nils Ericson blev utsedd 1855 till att ansvara för byggandet av de statliga järnvägarna. Vid arbetet med sträckning av järnvägen så hävdade han principen att den skulle skapa företagsamhet och rörelse, järnvägen skulle inte dras fram genom trakter som redan hade utvecklad rörelse. Enligt denna regel skulle stambanorna hålla sig ifrån de stora vägarna, från kusten och vattenlederna men korsa de senare.

I och med att järnvägen uppfördes så gavs möjlighet till rationella transporter till en större marknad.

Flera av de byggnader som uppfördes för att kunna bygga järnvägen flyttades och återanvändes på andra ställen.

Några enstaka hus byggdes upp efter det att Stora vägen drogs fram och det anlagts en hållplats. Men när väl stationen var etablerad så byggdes det flera hus utmed Stora vägen.

Stationshuset byggdes 1919 efter ritningar av Folke Zettervall. Byggnaden är uppförd i nationalromantisk stil med bland annat småspröjsade fönster. Då hette hållplatsen Ulvängen men 1926 blev hållplatsen en station som då fick byta namn till Ulvåker. Ulvängen blev för likt Älvängen som redan fanns utmed Bohusbanan.

Den stora utbyggnaden tog fart i samband med det s.k miljonprogrammet och i Ulvåkers fall, i form av villabebyggelse. Det innebar att Ringvägen byggdes ut i väster, Ulvängsvägen och Ulvstigen i öster.

I samhället har det funnits både träskofabrik, en ångsåg och barkstation.

Landskap och natur

Platsen för Ulvåker är relativt platt och är skogsklädd. Ulvåker är i omgiven av utmärkt jordbruksmark. Brukningscentrat för Ulvängen, som exempel, ligger bara 500 m öster om samhället. Där består jorden av glacial lera som lämpar sig väl till spannmålsodling, den glaciala leran finns även i nordväst.

Själva samhället är byggt på jord bestående av isälvs-sediment med sand och jordarten ut sig mot söder. Här är det istället sammanhållna skogmarker.

Det går en vattendelare rakt genom byn. Hela västra sidan av samhället och området väster om Sikatomtsvägen avvattnas mot Ösan. Övriga delar avvattnas mot Klämmabäcken i öster.

Idrottsplatsen Åbrovallen, hemvist för Ulvåkers IF sedan 1946, är full av aktivitet. Här har man huserat Ulvacupen sedan 1973 och här har även anordnats dans och underhållning.

Intill Åbrovallen rinner Ösan. Där har vattenkraften nyttjats till kvarnar och kraftverk (Åkleby) sedan åtminstone 1700 talet.

Fysiska strukturer

Kraften i Ösan har tidigt utnyttjats och vattenkraften vid fallet i Boforsen har utnyttjats sedan 1700 talet. Där har det funnits både kvarn och en bro.

Vägarna från Skövde stad och norrut gick dels utmed Ösan och dels strax väster om Locketorp med överfart över Klämmabäcken i Bro.

När Ulvåker började växte till sig så fanns det från 1955 utomplansbestämmelser för området. Stadsplaneringen tog fart 1963 då Binnebergs kommun tog fram en byggnadsplan med mer plats för enbostadshus på bägge sidor av järnvägen. Både Ringstigen och Ulvstigen planerades.

En av orsakerna till planläggningen var att avloppsvattnet samlades upp i öppna diken. Vilket ledde till otrevliga sanitära förhållanden.

Vid den tiden så fanns det i Ulvåker 22 egna hem, några bostäder för järnvägens personal, speceriaffär och samlingslokal. Sågverket hade lagts ner.

Strax norr om planområdet anlades 1930 en ångsåg som elektrifierades 1935, kanske med el från Sörbylunds kraftverk. Sågen lades ner 1960. Mitt emot anlades en barkstation 1963 som var i drift fram till slutet av 1970 talet.

Idrottsplatsen Åbrovallen, hemvist för Ulvåkers If sedan 1946, är full av aktivitet. Här har man huserat Ulvacupen sedan 1973 och även använt som festplats.

Samhället har ingen kyrka eller något kapell, närmaste kyrkobyggnad ligger i Väring där det finns församlingshem för Norra Billings pastorat.

Barnen i Ulvåker har fått söka sig till andra byar och samhällen för sin skolgång. Det har funnits småskola vid Kliene och Mårum, folkskola i Dogsberg och Horn. Skolor byggdes i Väring och i Stöpen 1959 - 1960.

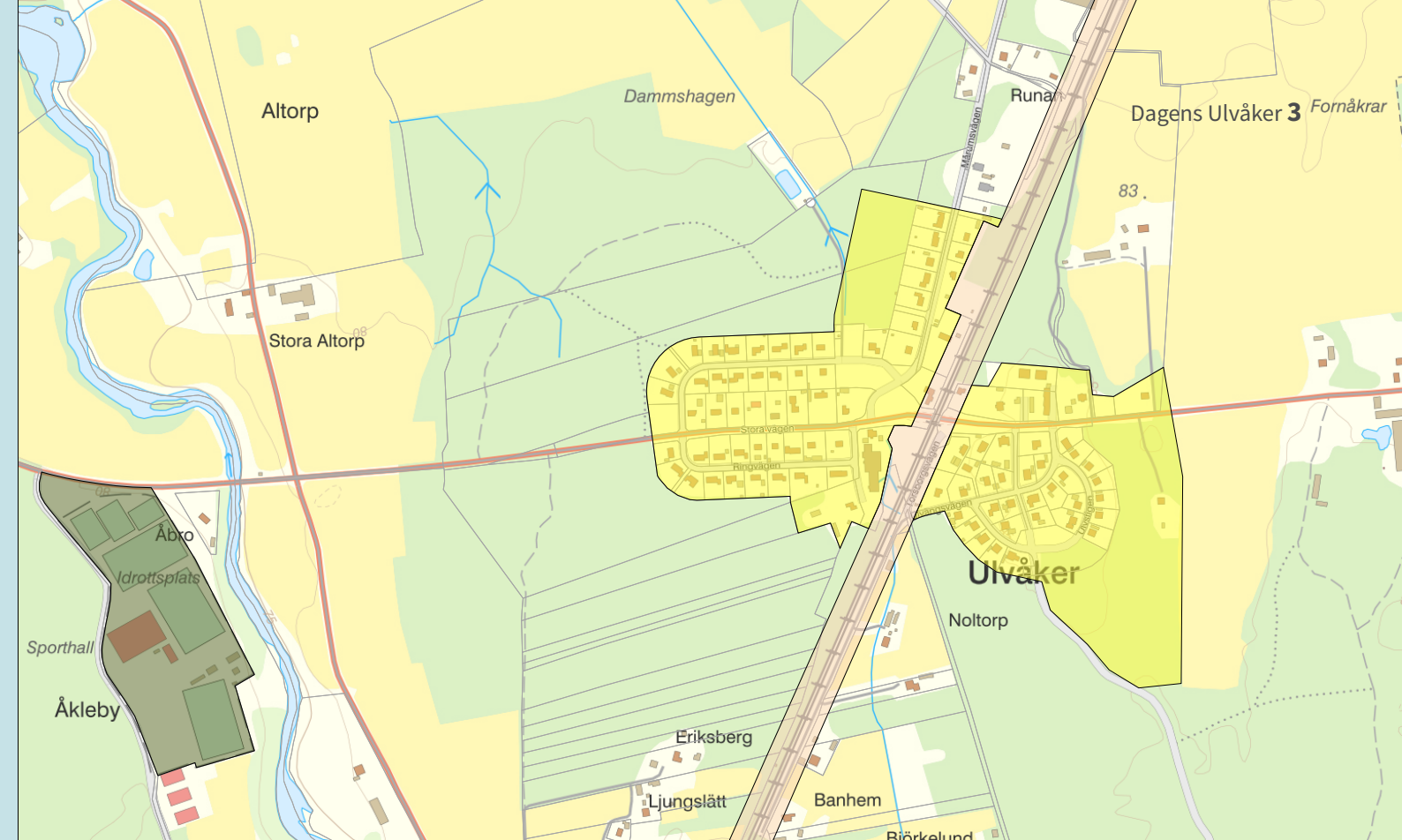
Funktioner och folkliv

Ulvåker (Ulvängen) har sitt ursprung i och med att västra stambanan drogs fram genom Västra götaland. Inledningsvis så fanns det ingen station eller hållplats men när SJ beställde fler hållplatser utmed stambanan så blev det aktuellt med en hållplats i anslutning till området Ulvängen, Sörbylund, Åkleby och Stora och Lilla Altorp.

I Ulvåkers samhälle så finns det i dag inga stora arbetsgivare. Historiskt så har det funnits arbetstillfällen vid järnvägen, sågverk, handel och viss service. Idag så pendlar många till arbetsplatser på andra orter. Det finns ett antal egenföretagare som utgår från orten. Det är 137 personer som pendlar till arbetsplatser utanför Ulvåker. De flesta åker inom Skövde kommun men 24 personer hittar sin arbetsplats utanför kommungränsen.

Åbrovallen ligger strax väster om samhället är en fotbollsanläggning med möjlighet att träna inomhus.

Företagsnamn	Antal anställda
Ulvängens Lantbruk	4
Grillbolaget	1
Ulvåker åkeri AB	1
Emma Lager	1
ML's tapetseri	1
Magasinet i Erikstorp	1

Skövde kommuns översiktsplan

Ulvåker är en tätort norr om Skövde stad med områden för bostadsbebyggelse med viss service och sport och fritid.

Sammanhängande områden för ny bebyggelse föreslås främst åt sydöst men även åt nordväst. Läs mer i översiktsplanen under Mark och vattenanvändning>Bebyggelse>Bostadsbebyggelse med viss service.

Planeringsprinciper Ulvåker:

- Hänsyn ska tas till Västra stambanan med ett 45 meter brett bebyggelsefritt område på båda sidor av spåren utmed järnvägen. Läs mer i avsnittet Järnväg.
- Ny bebyggelse bör ta vara på områdets karaktär och om möjligt skapa förutsättningar för olika boendeformer.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: dagvatten och farligt gods på järnväg.

Översiktsplanen ÖP 2040 redovisar ett samlat område över Ulvåker med bostadsbebyggelse.

Bostadsbebyggelse med utrymme för en eller ett fåtal servicefunktioner. Det kan handla om skola, vårdcentral, föreningslokal, butik. Parker, grönytor samt trafikanläggningar ingår också.

Genom att stärka tätorternas kvaliteter och utvecklingsmöjligheter skapas förutsättningar för livskraftiga orter och en levande landsbygd. Tätorterna är nav på landsbygden och ger förutsättningar för hållbar utveckling av hela kommunen.

Västra stambanan passerar genom Ulvåker. Möjligheten till utbyggnad av stambanan med ett tredje spår ska beaktas vid prövning av bygglov och annan planering.

”

Man kan se stjärnor. Och när det var norrsken, då räckte det för oss att bara liksom gå ut genom dörren och så stod vi där och tog lite kort. Det är helt otroligt.

”

Jag stannar inte någonstans i 47 år om man vantrivs. Jag hoppas att så länge benen och huvudet håller att jag kan bo kvar här. Sedan när ni ordnat till så att det finns ett äldreboende så stannar jag här ändå.

”

Det som är bra med Ulvåker är att luften luktar gott och det gör den, enligt mina fyra ungar.

4 Analys

Dialog är en central del i arbetet med utvecklingen av Skövdes tätorter. Dialogen är en förutsättning för att få invånarnas perspektiv på orten och för att tillsammans skapa en gemensam bild av behov och utvecklingsmöjligheter.

I detta avsnitt presenteras en analys av resultatet som utkristalliserats under dialogkvällen i Ulvåker. Resultatet har arbetats fram tillsammans med en grupp bestående av lokala representanter från orten samt en intern arbetsgrupp inom Skövde kommun.

Identitet, anda och mentalitet

Troligen finns det lika många berättelser om Ulvåker som det finns invånare. För att utkristallisera vad som är specifikt för Ulvåker skickades ett vykort ut till alla hushåll i bygden inför dialogkvällen. På vykortet ställdes frågan "Vad är Ulvåker för dig?". Svaren presenteras i ordmolnet nedanför. Servicen, naturnära och trygghet, likaså servicen och barnvänligt, är begrepp som lyfts många gånger när invånare ska beskriva Ulvåker som ort. Orden speglas även i de berättelser som tre personer från bygden lyfter under dialogkvällen när de ger sin bild av orten (se citat på sida 16).

Här under presenteras Ulvåkers främsta styrkor och förbättringsområden enligt deltagarna under dialogkvällen. Varje diskussionsgrupp fick komma överens om fem styrkor samt förbättringsområden var, vilka sedan sammanställdes under kvällen. Vid kvällens slut fick samtliga deltagare prioritera vilka som de upplevde som mest aktuella.

Styrkor

1. Fin plats att bo på
2. Altuna bygdegård
3. Åbrovallen
4. Blandade åldrar
5. Nära skogen
6. Välskött samhälle
7. Lugnt och skönt, tryggt
8. Nära till stan
9. Nära till sjukhuset
10. Tryggt för barn

Förbättringsområden

1. Bussförbindelser
2. Gång och cykelväg till väg 200
3. Äldreboende/servicelägenheter
4. Gör om grusplanen till inhägnad fotboll/basketplan
5. Vänstersvängfält på väg 200
6. Förbättra lekplatserna (fler redskap)
7. Vinterväghållning av "Trappan"
8. Övergångsställen
9. Belysning gator och gc-vägar.

5 Ett bättre Ulvåker

I detta avsnitt sammanfattas invånarnas perspektiv på Ulvåkers behov för en fortsatt utveckling av tätorten. Punkterna som lyfts har framkommit när Ulvåkers förutsättningar, identitet samt styrkor och förbättringsområden har analyserats av lokala representanter och intern arbetsgrupp utifrån genomförda dialoger.

Punkterna kan ses som pusselbitar i ett gemensamt arbete för att i sin tur stärka attraktionskraften i hela kommunen. Ansvaret för att arbeta vidare med punkterna vilar gemensamt på flera aktörer, där ibland Skövde kommun, föreningslivet, företagen och invånarna. Tillsammans kan vi utgå från punkterna när vi planerar, förändrar och utvecklar Ulvåker.

10 punkter för ett bättre Ulvåker

- Mötas
- Stärka kollektivtrafiken
- Aktiviteter för unga
- Trafiksäkerhet och trygghet
- Arbeta för ett äldreboende
- Främja en god dialog
- Försköning av utemiljön
- Lyfta arkitekturen och kulturbygden
- Stärka marknadsföringen av Ulvåker
- Boende och service

Mer aktiviteter

Utökade aktiviteter i Ulvåker, skapa möjligheten till fler möten för Ulvåkersborna. Det finns bra platser att vara på under den mörka årstiden och fina platser att vara på under den ljusa. De boende framför i dialogerna ett behov av att på olika sätt stärka gemenskapen på orten och möjligheterna till nätverkande.

I dialogsamtalet så framhålls det ett önskemål om att bättre ta tillvara på varandra och hjälps åt, det vill säga skapa en större vi-känsla på orten. Det är viktigt att allas förmågor tas tillvara och att boende tillsammans hjälps åt och drar åt samma håll för en fortsatt utveckling av Ulvåker.

Vikten av att alla boende har ett gemensamt ansvar lyfts i dialogerna och fler behöver bli delaktiga i ortens utveckling.

Stärka kollektivtrafiken

En av de mest prioriterade åtgärderna från de boende i Ulvåker är en cykelbana till väg 200, men även till Skövde. Många vill cykla till stan eller till bussförbindelser och tror att en cykelväg till väg 200 och till Skövde skulle användas av många.

Trafikplatsen vid väg 200 behöver stärkas upp med pendelparkering, belysning och övergångsställen.

Aktiviteter för unga

Förbättra förutsättningar för unga till aktiviteter.

Lekplatserna kan utvecklas och kompletteras med utrustning som utmanar i leken. Bollplanen kan utvecklas för att kunna möta en större variation av lek och sporter.

Närheten till naturen kan tas tillvara för lek och andra upplevelser.

Altuna kan utvecklas med aktiviteter.

Trafiksäkerhet och trygghet

Sydväst om stationshuset så finns det en yta som kan uppfattas som en nod i Ulvåker. En stor del av marken är planlagd som parkmark. Här finns några större träd med parkkaraktär. Här finns en stor ek som är klädd med ljusslingor som lyser upp i vintermörkret.

Inom området finns även en busshållplats en lekplats och en bollplan.

Genomfarten upplevs otrygg då det kör stora transporter genom samhället.

Fortsatta processer

Ortsanalyserna kommer ge en samlad bild av vad invånarna i tätorterna ser som viktiga behov för att stärka hela Skövdes attraktionskraft.

Punkterna som anges under avsnitt 5, Ett bättre Ulvåker, ska ses som en grund för fortsatt arbete.

Samtliga aktörer bär ett gemensamt ansvar för den fortsatta processen. För att hela Skövde ska utvecklas hållbart är det av stor vikt att resultatet av ortsanalyserna kommer in i kommunens ordinarie processer och planeringsarbete.

Arbetet med ortsanalyserna är också ett viktigt led i arbetet med kommunens översiktliga planering och blir ett underlag vid framtagandet av en övergripande utvecklingsstruktur för Skövde kommun.

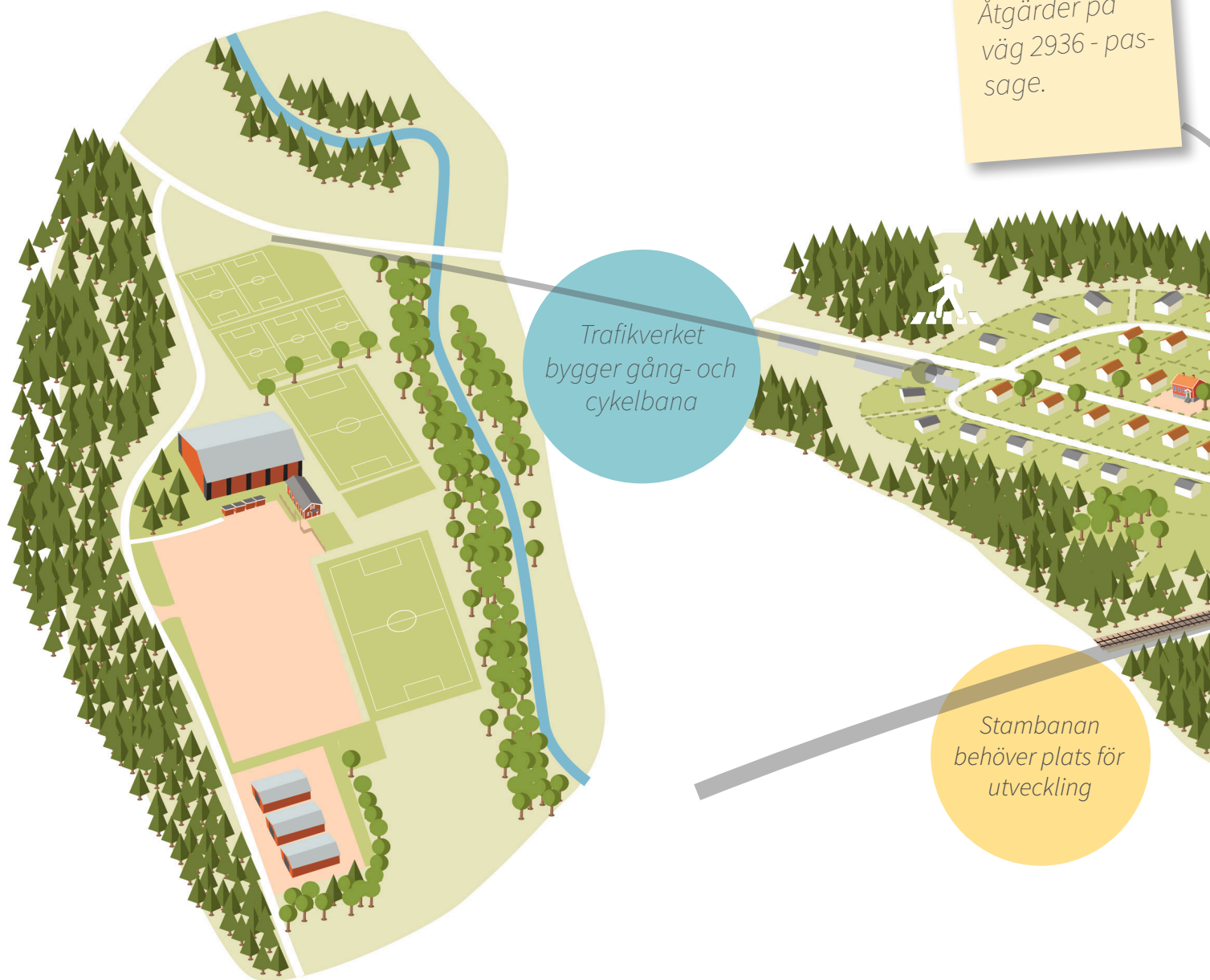
På illustrationen över
Ulvåker visar vi upp ett urval
av både projekt på förslag
(gul) samt igångsatta projekt
(blå).

Förslag:

Åtgärder på
väg 2936 - pas-
sage.

Trafikverket
bygger gång- och
cykelbana

Stambanan
behöver plats för
utveckling

Förslag:

Utveckla
platsen vid
stationshuset

Förslag:

Utegympa vid
motionsspå-
ret

Förslag:

Belysning på
motionsspå-
ret

Förslag:

"Grusplan"
med asfalt
sarg och bas-
keskorg

Förslag:

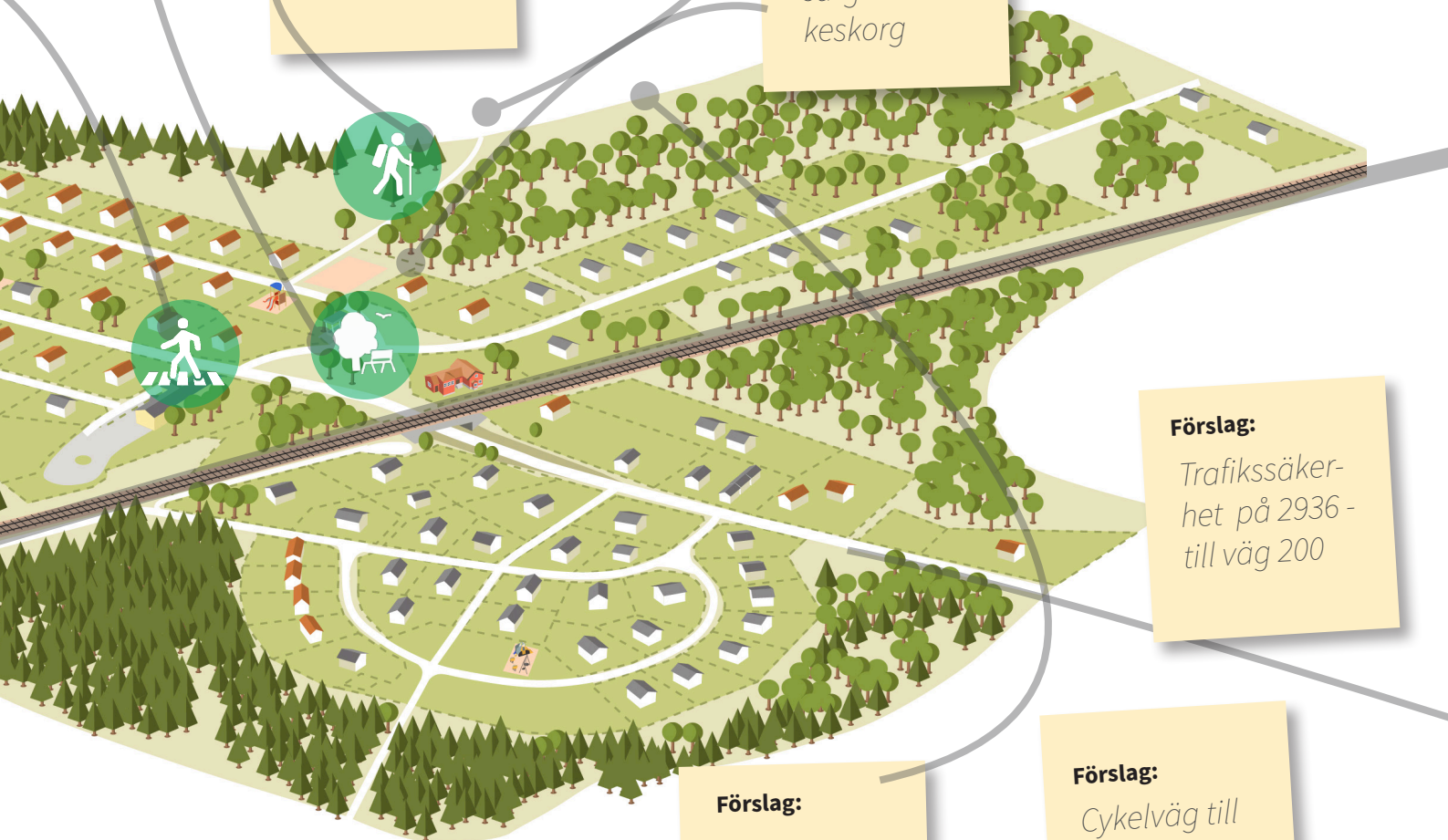
Trafikssäker-
het på 2936 -
till väg 200

Förslag:

Cykelväg till
väg 200

Förslag:

Plats för villa-
tomter

Skövde kommun
Postadress Fredsgatan 4, 541 83 SKÖVDE
Telefon 0500-49 80 00
Webbplats skovde.se

